



College voor Toetsen en Examens

TERUGBLIK 2024

CENTRAAL EXAMEN
NEDERLANDS VWO
EERSTE TIJDVAK

Mei 2025

INHOUD

1	INLEIDING	2
	QUICK SCAN	2
	DE VRAGENLIJST	2
	AFNAMEGEGEVENS	2
	TERUGBLIK	2
2	RESULTATEN VAN DE QUICK SCAN	3
3	RESULTATEN VAN DE VRAGENLIJST	5
3.1	VOORBEREIDING OP HET EXAMEN EN AANSLUITING BIJ DE SYLLABUS	5
3.2	TEKST EN TAALGEBRUIK	6
3.3	MOEILIKHEID EN LENGTE	7
3.4	CORRECTIE	8
3.5	DIVERSITEIT	9
3.6	VALIDITEIT EN BETROUWBAARHEID	9
3.7	VAKSPECIFIEKE VRAGEN	10
4	SAMENVATTING EN AANDACHTSPUNTEN	14
4.1	WAARDERING VAN HET CENTRAAL EXAMEN	14
4.2	MOEILIKHEIDSGRAAD, LENGTE EN TAALGEBRUIK VAN HET CENTRAAL EXAMEN	14
4.3	INFORMATIEVOORZIENING	14
4.4	NIEUWE VRAAGTYPEN	15
4.5	CORRECTIE VAN HET CENTRAAL EXAMEN	15
4.6	AANDACHTSPUNTEN	15

1 INLEIDING

Jaarlijks publiceert het CvTE voor enkele vakken een terugblik op het examen. Daarvoor wordt – naast de reguliere raadpleging via de Quick scan bij het aanleveren van examenresultaten in WOLF – een uitgebreide vragenlijst gebruikt. De aanleiding voor een terugblik kan een verandering zijn van het onderwijsprogramma, een wijziging in de vorm van het centraal examen of meer algemeen de behoefte aan meer informatie over hoe docenten het centraal examen waarderen.

In 2024 kent Nederlands vwo nieuwe vraagtypen, die vragen om een groter aandeel van opdrachten die sturen op de vergelijking van bronnen. De beoordeling van betrouwbaarheid en gebruikswaarde van bronnen binnen scenario's heeft een groter aandeel gekregen.

QUICK SCAN

Via WOLF (Windows Optisch Leesbaar Formulier) geven examinatoren per vraag de scores van hun kandidaten voor het centraal examen aan Cito door. Ten behoeve van de normering stelt Cito op basis van de WOLF-gegevens een toets- en itemanalyse van het centraal examen op. Via WOLF wordt aan de examinatoren gevraagd naar hun mening over de moeilijkheidsgraad, de lengte en de aansluiting op het gegeven onderwijs. Ook wordt aan de examinatoren gevraagd welk rapportcijfer zij aan dit centraal examen zouden geven. De resultaten van deze bevraging via WOLF worden weergegeven via de Quick scan. De Quick scan geeft een beeld van de mening van de docenten over het centraal examen nadat zij de eerste correctie hebben verricht.

DE VRAGENLIJST

Bij enkele vakken zijn de examinatoren ook ná de normering middels een uitgebreidere vragenlijst over het centrale examen eerste tijdvak bevraged. Hiertoe is een mailing gedaan aan docenten via Examenblad, kort na het bekend worden van de n-termen van het eerste tijdvak. Met de aldus verzamelde gegevens, aangevuld met de Quick scan, verwacht het College voor Toetsen en Examens (CvTE) een representatief beeld te verkrijgen van de meningen van de docenten over het centraal examen. Het CvTE kan dan beoordelen of in toekomstige centrale examens ingespeeld kan worden op de wensen en opvattingen uit het veld.

AFNAMEGEGEVENS

Cito publiceert voor elk examen jaarlijks de afnamegegevens in de zogenaamde Toets en Itemanalyse. Zie voor de analyse van het centraal examen Nederlands vwo eerste tijdvak: https://www2.cito.nl/vo/ce/omzet2024_havovwo/eind_fr.htm

TERUGBLIK

Paragraaf 2 bevat de resultaten van de Quick scan; paragraaf 3 bevat een samenvatting van de reacties die binnengekomen zijn op de vragenlijst. De terugblik op het centraal examen eindigt met de conclusies die het CvTE trekt uit de gepresenteerde gegevens (paragraaf 4).

2 RESULTATEN VAN DE QUICK SCAN

De Quick scan is door 1304 docenten ingevuld, via het centraal-examenadministratie-programma Wolf. Per vraag geven we de absolute aantallen en het percentage docenten dat de genoemde categorie gekozen heeft, evenals een gemiddelde en de standaardafwijking (SD).

Wat is uw oordeel over de **moeilijkheidsgraad** van het examen?

Ik vind het examen	Code	Abs.	Perc.
te moeilijk.	1	63	4,9%
moeilijk.	2	507	38,9%
niet te moeilijk/niet te makkelijk	3	657	50,4%
makkelijk.	4	71	5,4%
te makkelijk.	5	6	0,5%
Gemiddelde (SD)	2,58	N=1304	100%

De helft van de docenten is tevreden over de moeilijkheidsgraad van het examen; bijna 40% vindt het aan de moeilijke kant.

Wat is uw oordeel over de **lengte** van het examen?

Het examen is	Code	Abs.	Perc.
Te lang	1	646	49,5%
Precies goed	2	653	50,1%
Te kort	3	5	0,4%
Gemiddelde (SD)	1,51 (0,51)	N=1304	100%

Een kleine meerderheid van de invullers van de Quick scan (50,1%) vindt het examen qua lengte 'precies goed'. Een bijna even grote groep docenten (49,5%) vindt het examen 'te lang'.

Wat is uw oordeel over de **inhoudelijke aansluiting** van het examen bij het gegeven onderwijs?

Oordeel	Code	Abs.	Perc.
slecht	1	16	1,2%
onvoldoende	2	154	11,8%
voldoende	3	617	47,3%
goed	4	458	35,1%
zeer goed	5	59	4,5%
Gemiddelde (SD)	3,25 (0,68)	N=1304	100%

Het gros van de docenten is tevreden over de aansluiting op het onderwijs: 47,3% vindt de aansluiting 'voldoende'. Een grote groep onder de docenten (in totaal 39,6%) vindt de aansluiting 'goed' of 'zeer goed'.

Welk **cijfer** zou u dit examen geven?

Cijfer	Abs.	Perc.
1	4	0,3%
2	1	0,1%
3	13	1,0%
4	37	2,8%
5	114	8,7%
6	382	29,3%
7	519	39,8%
8	218	16,7%
9	12	0,9%
10	4	0,3%
Gemiddelde (SD) 6,58 (1,11)	N=1304	100%

Docenten geven het vwo-examen Nederlands via de Quick scan gemiddeld een 6,6. Het gros geeft een 6 of een 7 (totaal 69,1%). Bijna één op de vijf docenten (17,9%) geeft het examen een 8 of hoger. Een kleinere groep (12,9%) geeft het examen een onvoldoende.

In 2023 was het gemiddelde waarderingscijfer voor het examen identiek: 6,6. In 2021 en 2022 lag het gemiddelde waarderingscijfer duidelijk lager: respectievelijk 5,9 en 5,8.

3 RESULTATEN VAN DE VRAGENLIJST

De uitgebreide vragenlijst is door 372 docenten ingevuld. In de uitgebreide vragenlijst hadden docenten de mogelijkheid om anoniem een persoonlijke toelichting te geven bij de vakspecifieke vragen.

In het algemeen zijn de docenten vrij positief over het examen. In vergelijking met het gemiddelde cijfer voor het examen in de Quick scan (6,6) geven docenten in de vragenlijst een wat hoger gemiddeld cijfer (omgerekend 7,0).

3.1 VOORBEREIDING OP HET EXAMEN EN AANSLUITING BIJ DE SYLLABUS

Welke **documenten gebruikt u bij de voorbereiding** van uw leerlingen op het examen?

Soorten en combinaties van documenten	Altijd	Meestal	Zelden	Nooit
Een (combinatie van) methode(n)	220 (59,1%)	98 (26,3%)	35 (9,4%)	19 (5,1%)
September- en/of Maartmededelingen van CvTE	156 (41,9%)	98 (26,3%)	79 (21,2%)	39 (10,5%)
Oude examens	346 (93,0%)	23 (6,2%)	2 (0,5%)	1 (0,3%)
Syllabus (gepubliceerd door CvTE)	180 (48,4%)	73 (19,6%)	76 (20,4%)	43 (11,6%)
<i>Regeling toegestane hulpmiddelen</i> voor de centrale examens VO	142 (38,2%)	64 (17,2%)	106 (28,5%)	60 (16,1%)

Bij de voorbereiding op het examen gebruiken docenten in overgrote meerderheid vooral oude examens (99,2%). Ook methodes vormen voor hen een belangrijk hulpmiddel (85,4%). De september- of maartmededelingen van het CvTE worden daarbij weliswaar minder maar nog altijd relatief vaak geraadpleegd (68,2%), en dat geldt ook voor de syllabus (68%).

Opvallend is dat bijna een derde van de docenten aangeeft 'zelden' of 'nooit' de september- of maartmededelingen te gebruiken in hun voorbereidingen; ook de syllabus wordt door bijna een derde van de docenten 'zelden' of 'nooit' gebruikt. Voor de *Regeling toegestane hulpmiddelen* geldt dat 44,6% van de docenten deze 'zelden' of 'nooit' gebruikt.

Wat is uw oordeel over de **inhoudelijke aansluiting** van het examen bij het gegeven onderwijs?

Cijfer	Code	Abs	Rel.
slecht	1	5	1,3%
onvoldoende	2	20	5,4%
voldoende	3	134	36,0%
goed	4	197	53,0%
zeer goed	5	16	4,3%
Gemiddelde (SD)	3,5 (0,8)	N = 372	100,0%

Net als bij de Quick scan vindt een meerderheid van de docenten dat het examen 'goed' of voldoende aansluit bij het gegeven onderwijs. Een kleine minderheid (6,7%) geeft het examen op dit punt een 'onvoldoende' of 'slecht'.

Het is de bedoeling dat uit de syllabus duidelijk blijkt welke stof de leerlingen voor het examen moeten kennen en kunnen.

Wat is uw mening over de **duidelijkheid van de syllabus**?

Cijfer	Code	Abs	Rel.
Slecht	1	4	1,1%
Onvoldoende	2	28	7,5%
Ruim voldoende	3	155	41,7%
Voldoende	4	166	44,6%
Goed	5	19	5,1%
Gemiddelde (SD)	3,45 (0,70)	N = 372	100,0%

Een overgrote meerderheid van de docenten (91,4%) vindt de duidelijkheid in de syllabus op orde. Een kleine minderheid (8,6%) is ontevreden over de duidelijkheid van de syllabus.

3.2 TEKST EN TAALGEBRUIK

Wat is uw mening over het aantal vragen in dit examen?

Ik vind het aantal vragen in dit examen	Absoluut	Relatief
te groot	167	44,9%
precies goed	204	54,8%
te klein	1	0,3%
Totaal	N = 372	100,0%

De totale hoeveelheid tekst is	Absoluut	Relatief
te groot	78	21,0%
precies goed	286	76,9%
te klein	8	2,2%
Totaal	N = 372	100,0%

Driekwart van de docenten vindt de hoeveelheid tekst in het examen 'precies goed'. Eén op de vijf docenten vindt de hoeveelheid 'te groot'.

Een meerderheid van de docenten (54,8%) vindt de hoeveelheid vragen 'precies goed'. Een grote minderheid (44,9%) vindt de hoeveelheid 'te groot'.

Hoe beoordeelt u de duidelijkheid van het taalgebruik in het examen?

Ik vind het taalgebruik	duidelijk	grotendeels duidelijk	vaak onduidelijk	onduidelijk
in de inleidende teksten	197 (53,0%)	173 (46,5%)	5 (1,3%)	1 (0,3%)
in de vragen	91 (24,5%)	246 (66,1%)	40 (10,8%)	3 (0,8%)

Een overgrote meerderheid vindt het taalgebruik in de inleidende teksten (grotendeels) op orde (99,5%). Dat geldt in iets mindere mate ook voor het taalgebruik in de vragen (89,6%).

3.3 MOEILIKHEID EN LENGTE

Wat is uw oordeel over de **moeilijkheidsgraad** van het examen?

Ik vind het examen	Absoluut	Relatief
te moeilijk	47	12,6%
niet te moeilijk / niet te makkelijk	314	84,4%
te makkelijk	11	3,0%
Totaal	N = 372	100,0%

Kunt u aangeven waar de te **hoge** moeilijkheidsgraad van het examen vooral uit voortkwam? (Meerdere antwoorden mogelijk.)

Mogelijke antwoorden	Absoluut	Relatief
veel (inleidende) teksten waren te moeilijk	4	8,5%
enkele (inleidende) teksten waren te moeilijk	6	12,8%
veel vragen waren te moeilijk	13	27,7%
enkele vragen waren te moeilijk	30	63,8%
Totaal	53	100,0%

Kunt u aangeven waar de te **lage** moeilijkheidsgraad van het examen vooral uit voortkwam? (Meerdere antwoorden mogelijk.)

Mogelijke antwoorden	Absoluut	Relatief
veel (inleidende) teksten waren te makkelijk	1	9,1%
enkele (inleidende) teksten waren te makkelijk	8	72,7%
veel vragen waren te makkelijk	3	27,3%
enkele vragen waren te makkelijk	4	36,4%
Totaal	16	100,0%

Een grote meerderheid van de docenten (84,4%) is tevreden over de moeilijkheid van het examen. Een minderheid (12,6%) vindt het examen 'te moeilijk'. Gevraagd naar de oorzaak geven deze meeste van deze docenten aan dat de te hoge moeilijkheidsgraad met name ontstond doordat enkele vragen te moeilijk waren. Elf docenten vonden het examen 'te makkelijk', met vooral als motivatie dat de (inleidende) teksten te makkelijk zouden zijn.

3.4 CORRECTIE

Het correctievoorschrift bestaat uit een algemeen gedeelte en een vakspecifiek gedeelte. In het algemene gedeelte staan de algemene regels voor de correctie van examenvragen. Het vakspecifieke gedeelte bevat het beoordelingsmodel met het bijbehorende scoringsvoorschrift. In welke mate geeft het beoordelingsmodel u voldoende houvast om bij de antwoorden van een kandidaat te bepalen hoeveel scorepunten u moet toekennen?

Het beoordelingsmodel geeft mij bij	Abs	Rel
alle vragen voldoende houvast	13	3,5%
de meeste vragen voldoende houvast	291	78,2%
de meeste vragen onvoldoende houvast	67	18,0%
alle vragen onvoldoende houvast	1	0,3%
Totaal	372	100,0%

Een grote meerderheid (81,7%) geeft aan dat het beoordelingsmodel bij alle of de meeste vragen voldoende houvast bood. Bijna een op de vijf docenten (18,3%) vindt dat het beoordelingsmodel juist onvoldoende houvast bood.

Na het examen publiceren veel vakverenigingen opmerkingen bij het correctievoorschrift. Maakt u bij de correctie van het examen gebruik van deze informatie?

Antwoord	Abs	Rel
altijd	302	81,2%
vaak	38	10,2%
soms	25	6,7%
zelden	4	1,1%
nooit	3	0,8%
Totaal	372	100,0 %

Negen op de tien docenten (91,4%) gebruikt bij de correctie van het examen doorgaans de handreiking die de vakvereniging van docenten Nederlands (LTN) bij het examen aanbiedt. Slechts een zeer kleine groep (1,9%) gebruikt deze handreiking zelden of nooit.

3.5 DIVERSITEIT

Bij de contexten en situaties in dit examen wordt verondersteld dat de leerling over bepaalde kennis van de wereld beschikt buiten de kennis die tot de exameneisen behoort.

In welke mate kan deze **achtergrondkennis** in dit examen bij alle kandidaten in vergelijkbare mate aanwezig verondersteld worden?

Oordeel	Abs	Rel
in hoge mate	43	11,6%
in voldoende mate	226	60,8%
in beperkte mate	92	24,7%
geheel niet	11	3,0%
Totaal	372	100,0%

Bijna driekwart van de docenten (72,4%) vindt dat achtergrondkennis in voldoende of hoge mate gelijkelijk bij alle kandidaten kan worden verondersteld. Ruim een kwart (27,7%) vindt dat maar in beperkte mate of in het geheel niet het geval. Bij deze vraag werd in de vragenlijst niet de mogelijkheid geboden het antwoord toe te lichten. Het is daardoor onduidelijk om welke reden docenten 'in beperkte mate' of 'geheel niet' hebben ingevuld.

3.6 VALIDITEIT EN BETROUWBAARHEID

In het examen wordt gestreefd naar een goede afspiegeling van de domeinen uit de syllabus. Wat is uw mening over de **spreiding van de vragen over de domeinen**?

De spreiding van de vragen is	Code	Abs	Rel.
Slecht	1	4	1,1%
Onvoldoende	2	44	11,8%
Voldoende	3	191	51,3%
Goed	4	125	33,6%
Zeer goed	5	8	2,2%
Gemiddelde (SD)	3,20 (0,74)	N = 372	100,0%

Een ruime meerderheid (87,1%) vindt de spreiding van de vragen over de domeinen in de examensyllabus voldoende tot zeer goed. Een kleine minderheid (12,9%) is ontevreden over deze spreiding.

3.7 VAKSPECIFIEKE VRAGEN

Bij de vakspecifieke vragen konden docenten steeds hun mening geven op een schaal van 5 (helemaal mee eens) tot 1 (helemaal mee oneens).

Wat vindt u van de **informatievoorziening** over de uitbreiding van vraagtypen?

De informatievoorziening	Gem. (SD)	5 helemaal mee eens	4 enigszins mee eens	3 neutraal	2 enigszins mee oneens	1 helemaal mee oneens
was duidelijk.	3,74 (0,63)	114 (30,6%)	138 (37,1%)	49 (13,2%)	52 (14,0%)	19 (5,1%)
was volledig.	3,62 (0,57)	94 (25,3%)	141 (37,9%)	59 (15,9%)	60 (16,1%)	18 (4,8%)
kwam op tijd.	3,96 (0,75)	149 (40,1%)	122 (32,8%)	56 (15,1%)	28 (7,5%)	17 (4,6%)

Docenten lijken (gezien de gemiddelde scores van 3,6 en hoger) over het algemeen redelijk tevreden over de duidelijkheid, volledigheid en tijdigheid van de informatievoorziening rondom de uitbreiding van de vraagtypen. Een duidelijke meerderheid (telkens ongeveer twee derde van de docenten) is het (gedeeltelijk) eens met de stelling dat de informatievoorziening achtereenvolgens duidelijk, volledig en op tijd was. Een kleine groep (telkens ca. 5%) is het echter helemaal oneens met de drie stellingen.

Bij deze vraag hadden docenten mogelijkheid toelichting te geven. Hieruit blijkt dat sommige docenten vonden dat er van tevoren onvoldoende of onvolledig oefenmateriaal beschikbaar was gesteld, waardoor onduidelijk was wat de uitbreiding inhield. Ook geven zo'n twintig docenten aan dat ze het van tevoren onvoldoende duidelijk vonden in welke mate de uitbreiding in de examens was terug te vinden. Een tiental docenten meldde dat de informatievoorziening hen niet op tijd had bereikt en/of dat ze de informatie moeilijk konden vinden, waardoor ze hun leerlingen nauwelijks of niet hadden kunnen voorbereiden.

Wat vindt u van de **tekst- en bronselectie** in het examen?

Ik ben tevreden over de	Gem. (SD)	5 helemaal mee eens	4 enigszins mee eens	3 neutraal	2 enigszins mee	1 helemaal mee
A nieuwe soorten teksten en bronnen.	4,21 (0,94)	177 (47,6%)	139 (37,4%)	26 (7,0%)	20 (5,4%)	10 (2,7%)
B hoeveelheid teksten en bronnen.	3,98 (0,77)	142 (38,2%)	143 (38,4%)	34 (9,1%)	43 (11,6%)	10 (2,7%)
C geschiktheid van de onderwerpen van teksten en bronnen.	4,28 (0,96)	181 (48,7%)	140 (37,6%)	28 (7,5%)	20 (5,4%)	3 (0,8%)
D variatie in onderwerpen.	3,74 (0,63)	106 (28,5%)	146 (39,2%)	55 (14,8%)	50 (13,4%)	15 (4,0%)
E aansluiting van de onderwerpen bij het schoolvak Nederlands.	4,47 (1,17)	231 (62,1%)	104 (28,0%)	23 (6,2%)	9 (2,4%)	5 (1,3%)

Docenten zijn over het algemeen overwegend (en opvallend) positief over de tekst- en bronselectie in het examen. Een grote meerderheid is (enigszins) tevreden over de nieuwe soorten teksten en bronnen (85,0%), over de hoeveelheid teksten en bronnen (76,6%), over

de geschiktheid van de onderwerpen van de teksten en bronnen (86,3%), en – bovenal – over de aansluiting van de onderwerpen bij het schoolvak Nederlands (90,1%).

Over de variatie in onderwerpen is evenzeer een ruimte meerderheid (enigszins) tevreden (67,7%). Bij dit punt zijn echter meer dan gemiddeld docenten het (enigszins) ontevreden (17,4%). Uit de toelichtende opmerkingen bij deze vraag blijkt dat docenten dit jaar weinig spreiding zagen in de onderwerpskeuze in het examen: alle onderdelen hadden in meer of mindere mate betrekking op het domein literatuur.

Wat vindt u van de **nieuwe vraagtypen** zelf?

Ik ben tevreden over	Gem.(SD)	5 helemaal mee eens	4 enigszins mee eens	3 neutraal	2 enigszins mee oneens	1 helemaal mee oneens
A de inhoudelijke aansluiting bij de leesvaardigheid die de maatschappij van vwo-kandidaten vraagt.	4,10 (0,83)	140 (37,6%)	166 (44,6%)	34 (9,1%)	27 (7,3%)	5 (1,3%)
B de inhoudelijke aansluiting bij het gegeven onderwijs.	3,86 (0,69)	104 (28,0%)	166 (44,6%)	55 (14,8%)	40 (10,8%)	7 (1,9%)
C de uitbreiding van vraagtypen in het algemeen.	4,13 (0,85)	155 (41,7%)	149 (40,1%)	37 (9,9%)	25 (6,7%)	6 (1,6%)

Over het algemeen zijn de reacties op de nieuwe vraagtypen overwegend positief. Docenten geven in meerderheid aan (enigszins) tevreden te zijn over

- A. de inhoudelijke aansluiting bij de leesvaardigheid die de maatschappij van leerlingen vraagt (82,2 %);
- B. de inhoudelijke aansluiting bij het gegeven onderwijs (72,6%)
- C. de uitbreiding van de vraagtypen in het algemeen (82,8%).

Wat vindt u van de **nieuwe vraagtypen** zelf? (vervolg)

Ik ben tevreden over	Gem.(SD)	5 helemaal mee eens	4 enigszins mee eens	3 neutraal	2 enigszins mee oneens	1 helemaal mee oneens
D het gebruik van scenario's in het algemeen (de aangeleverde situatieschetsen met een concreet leesdoel).	3,97 (0,72)	131 (35,2%)	144 (38,7%)	60 (16,1%)	27 (7,3%)	10 (2,7%)
E de geschiktheid van de scenario's.	3,84 (0,67)	100 (26,9%)	164 (44,1%)	65 (17,5%)	35 (9,4%)	8 (2,2%)
F de kwaliteit van vragen over bruikbaarheid en/of betrouwbaarheid van informatie.	3,48 (0,53)	66 (17,7%)	149 (40,1%)	67 (18,0%)	76 (20,4%)	14 (3,8%)
G de kwaliteit van vragen over figuurlijk taalgebruik.	3,65 (0,61)	70 (18,8%)	163 (43,8%)	89 (23,9%)	40 (10,8%)	10 (2,7%)
H de kwaliteit van vragen gericht op diep tekstbegrip (sorteer- en synthesetaken).	3,72 (0,60)	86 (23,1%)	153 (41,1%)	87 (23,4%)	34 (9,1%)	12 (3,2%)
I de verhouding vragen over één tekst versus vragen over meerdere tekst(fragment)en. (Graag toelichten wat u meer/minder wilt.)	3,84 (0,63)	103 (27,7%)	147 (39,5%)	90 (24,2%)	24 (6,5%)	8 (2,2%)
J de verhouding open versus gesloten vragen. (Graag toelichten wat u meer/minder wilt.)	3,46 (0,48)	75 (20,2%)	133 (35,8%)	73 (19,6%)	70 (18,8%)	21 (5,6%)

Ook is de meerderheid van de docenten (enigszins tevreden) over het gebruik van scenario's (cat. D: 72,9%) en de geschiktheid van deze scenario's (cat. E: 71%).

Overwegend positief maar minder afgetekend positief zijn docenten over de kwaliteit van de vragen over bruikbaarheid en/of betrouwbaarheid (cat. F). 58,8% is er (enigszins) tevreden over. In de toelichtende opmerkingen gaven docenten aan dat ze de vragen over bruikbaarheid en betrouwbaarheid vaak nogal open gesteld vonden; daarnaast waren de antwoorden op deze vragen volgens hen niet eenvoudig na te kijken.

Over de vragen over figuurlijk taalgebruik (cat. G) was 62,6% (enigszins) positief: docenten die een negatieve beoordeling gaven, meldden vooral dat ze op basis van het oefenmateriaal in het examen meer vragen in deze categorie hadden verwacht.

Over de kwaliteit van de vragen gericht op diep tekstbegrip (cat. H) was 64,2% positief. Docenten geven slechts zeer incidenteel een motivatie als ze minder positief waren; een enkeling had meer sorteertaken in het examen verwacht.

Over de verhouding vragen over één tekst versus vragen over meerdere tekstfragmenten (cat. I) is 67,2% (enigszins) positief. Docenten zijn in de toelichting zeer wisselend in hun waardering van de meervoudig-begripsvragen in het examen. Er is een groep docenten die het werken met kortere teksten rond één onderwerp zeer wenselijk vindt, omdat het complexe leesopdrachten oplevert, maar daartegenover staan docenten die hierin het gevaar zien dat het examen vooral uit korte teksten gaat bestaan, wat ze geen wenselijke ontwikkeling voor vwo vinden.

Zo'n 60% van de docenten is (enigszins) positief over de verhouding open vragen versus gesloten vragen (cat. J). In de toelichtende opmerkingen noemt een grote groep

docenten dat ze liever meer gesloten vragen in het examen opgenomen zien vanwege de correctie-intensiviteit van het vwo-examen Nederlands.

Hoe kijkt u terug op de **correctie van de nieuwe vraagtypen**?

Stelling	Gem. (SD)	5 helemaal mee eens	4 enigszins mee eens	3 neutraal	2 enigszins mee	1 helemaal mee
A Het correctievoorschrift bij de nieuwe vraagtypen is duidelijk.	3,26 (0,55)	47 (12,6%)	157 (42,2%)	43 (11,6%)	94 (25,3%)	31 (8,3%)
B De nieuwe vraagtypen kosten meer nakijktijd dan de traditionele vraagtypen.	3,51 (0,47)	97 (26,1%)	105 (28,2%)	86 (23,1%)	61 (16,4%)	23 (6,2%)
C De nieuwe vraagtypen leveren meer discussie met de tweede corrector op dan de traditionele vraagtypen.	3,26 (0,37)	74 (19,9%)	100 (26,9%)	95 (25,5%)	56 (15,1%)	47 (12,6%)

Een meerderheid van de docenten (54,8%) is (enigszins) positief over de duidelijkheid van het correctievoorschrift bij de nieuwe vraagtypen. Daarentegen is 33,6% hierover (enigszins) negatief. In de toelichting meldden docenten vooral dat ze de vragen over betrouwbaarheid en bruikbaarheid in het examen lastig te beoordelen vinden vanuit het correctievoorschrift.

Op de stelling dat de nieuwe vraagtypen meer nakijktijd vergen, antwoordt 54,3% van de docenten (enigszins) positief. 22,6% antwoordt daarop (enigszins) negatief.

Op de stelling dat de nieuwe vraagtypen meer discussie opleverden met de tweede corrector, antwoordt 46,8% van de docenten (enigszins) positief. Ongeveer een kwart van de docenten is neutraal over deze stelling, en nog een ruime kwart is het er zelfs (enigszins) mee oneens.

4 SAMENVATTING EN AANDACHTSPUNTEN

4.1 WAARDERING VAN HET CENTRAAL EXAMEN

- Docenten zijn over het algemeen redelijk positief over het vwo-examen van 2024. Het waarderingscijfer in de Quick scan (afgenomen vlak na het examen) is gemiddeld een 6,6. Dit is hetzelfde gemiddelde cijfer als in 2023, maar een beduidend hoger cijfer dan in 2021 en 2022, toen docenten gemiddeld respectievelijk een 5,9 en een 5,8 gaven.
- Docenten zijn redelijk tevreden over de inhoudelijke aansluiting van het centraal examen bij het gegeven onderwijs. Deze aansluiting wordt in de Quick scangemiddeld met een 3,3 beoordeeld (op een schaal van 1-5); bij de uitgebreide vragenlijst uit juni 2024 ligt de waardering gemiddeld op een 3,5.

4.2 MOEILIKHEIDSGRAAD, LENGTE EN TAALGEBRUIK VAN HET CENTRAAL EXAMEN

- Bij de uitgebreide vragenlijst is 84% van de docenten tevreden over de moeilijkheidsgraad. Men vindt het niveau dus passend voor het vwo. Wel geldt ook hier dat de waardering van de moeilijkheidsgraad in de vragenlijst hoger uitvalt dan die in de Quick scan net na afname van het examen.
- Docenten maken naar aanleiding hiervan wel opmerkingen over de hoogte van de n-term, in 2024 een 1,2: het examen was niet moeilijker dan vorig jaar (2023) en toch was de n-term in 2024 hoger.
- De inschattingen in de Quick scan over de moeilijkheidsgraad zijn in lijn met de beoordelingen van de lengte van het examen: de helft van de docenten vindt het examen te lang; de andere helft vindt de lengte precies goed. Een vergelijkbaar beeld is te zien in de reacties op de vragenlijst bij de waardering voor het aantal vragen in het examen.
- Bij de contexten en situatieschetsen in examens wordt verondersteld dat leerlingen over bepaalde kennis van de wereld beschikken (los van de kennis die tot de exameneisen behoort). Drie kwart van de docenten denkt dat deze achtergrondkennis bij kandidaten in vergelijkbare mate aanwezig is; een kwart vindt dat dit in beperkte mate het geval is. Helaas is onduidelijk hoe deze percentages geïnterpreteerd moeten worden, doordat docenten bij deze vraag geen toelichting op hun antwoord konden geven.
- Ook het taalgebruik in het examen wordt door de overgrote meerderheid van de invullers van de vragenlijst positief gewaardeerd. Dat geldt zowel voor de duidelijkheid van de inleidende teksten (met 99% positieve oordelen) als de die van de vragen zelf (90%).

4.3 INFORMATIEVOORZIENING

- Een overgrote meerderheid van de docenten (91%) vindt de duidelijkheid in de syllabus op orde en is tevreden (87%) over de spreiding van de vragen over de domeinen.
- Docenten zijn over het algemeen bovendien redelijk tevreden over de duidelijkheid, volledigheid en tijdigheid van de informatievoorziening rondom de uitbreiding van de vraagtypen.
- Uit de uitgebreide vragenlijst blijkt een duidelijke roep om meer oefenmateriaal. Ook hadden sommige docenten meer duidelijkheid willen krijgen over de verhouding "oude" en "nieuwe" vraagtypen.
- Het is spijtig om te moeten constateren dat de vraagvernieuwing bij enkele docenten onvoldoende onder de aandacht is gekomen.

4.4 NIEUWE VRAAGTYPEN

- Het vwo-examen Nederlands zag er, met de introductie van nieuwe vraagtypen, in 2024 anders uit dan in de jaren ervoor. Nieuw was onder andere dat kandidaten moesten werken vanuit een scenario (waar twee derde van de docenten tevreden over is), en dat er bijvoorbeeld meer vragen gesteld zijn waarin meervoudig tekstbegrip centraal stond. Hier wordt in het algemeen door vier op de vijf docenten positief op gereageerd.
- Docenten zijn opvallend positief over de teksten en bronnen die hierbij geselecteerd zijn. Ook over de variatie in onderwerpen is een grote meerderheid van de docenten tevreden of zeer tevreden. De meesten zien een mooie aansluiting bij thema's die typerend zijn voor de neerlandistiek, maar er zijn ook docenten die liever andere (bijvoorbeeld algemene maatschappelijke) thema's de revue hadden zien passeren.
- Uit de uitgebreide vragenlijst komen veel positieve reacties op de vraagvernieuwing naar voren. Zo zijn veel docenten (ruim drie kwart) tevreden over de inhoudelijke aansluiting bij de leesvaardigheid die de maatschappij van leerlingen vraagt en bij het gegeven onderwijs. Een kritische noot is dat meerdere docenten op basis van het oefenmateriaal meer vragen over figuurlijk taalgebruik hadden verwacht.
- Docenten zijn in de toelichting zeer wisselend in hun waardering van de vragen die meervoudig tekstbegrip toetsen. Een deel vindt werken met kortere teksten rond één onderwerp zeer wenselijk, omdat het complexe leesopdrachten oplevert; anderen zien hierin het gevaar dat het examen vooral uit korte teksten gaat bestaan, wat ze geen wenselijke ontwikkeling voor vwo vinden.
- Slechts drie op de vijf docenten was echt positief over de vragen rondom bruikbaarheid en/of betrouwbaarheid van informatie. Sommigen vonden deze nogal open gesteld, wat het nakijken niet vergemakkelijkte.

4.5 CORRECTIE VAN HET CENTRAAL EXAMEN

- Een grote meerderheid (82%) geeft aan dat het beoordelingsmodel bij alle of de meeste vragen voldoende houvast bood, en zegt daarbij (91%) ook de handreiking van LTN te gebruiken. Volgens bijna een op de vijf docenten bood het beoordelingsmodel juist onvoldoende houvast. In de toelichting meldden docenten vooral dat ze de vragen over betrouwbaarheid en bruikbaarheid in het examen lastig te beoordelen vinden.
- Zo'n 60% van de docenten is positief over de verhouding open vragen versus gesloten vragen. In de ruimte voor toelichting is vaak opgemerkt dat docenten graag meer gesloten vragen willen, met het oog op de nakijktijd.
- Bij de toelichtende opmerkingen werd daarnaast overleg met de tweede corrector meerdere keren als pijnpunt benoemd. Dit is helaas geen nieuw verschijnsel.

4.6 AANDACHTSPUNTEN

Welke aandachtspunten nemen CvTE en Cito op grond van deze enquête mee voor de constructie van toekomstige examens?

- Het blijft wenselijk om te blijven variëren in de onderwerpkeuze. Naast teksten rondom het schoolvak Nederlands zullen ook maatschappelijke onderwerpen in het examen blijven voorkomen.
- De komende jaren wordt gestreefd naar een mix van traditionele opgaven bij een langere tekst en nieuwere vraagtypen rondom een bronnenset, al dan niet met een scenario daarbij. Daarmee sluit het examen aan op de diversiteit aan vaardigheden die onder de noemer 'leesvaardigheid' vallen.
- Docenten gaven aan dat de vragen over bruikbaarheid en betrouwbaarheid (opgave 33 en 34) moeilijk nakijkbaar waren. Daarnaast gaf een aantal docenten aan niet tevreden te zijn over de plek van deze opgaven in het examen (liever niet aan het eind). Dit nemen we ter harte als aandachtspunt bij de ontwikkeling van volgende examens.
- Docenten gaven aan dat ze in de voorbereiding voor de vernieuwing liever meer oefenmateriaal beschikbaar hadden gehad. Dit probleem lost zich voor 2025 en daarna

vanzelf op doordat de afgenomen examens op Examenblad gepubliceerd worden. Opgemerkt moet worden dat het buiten de taakstelling van het CvTE valt om materialen te ontwikkelen die de aard van lesmateriaal hebben.

- Docenten uitten breed de wens om meer gesloten vragen op te nemen in het examen, vanwege de hoge correctie-intensiviteit van het examen Nederlands vwo. De verhouding open vs. (semi-)gesloten vragen ligt echter grotendeels vast. Wél zoeken de toetsmakers naar manieren om de hoeveelheid schrijfwerk (en daarmee het nakijkwerk) tot een minimum te beperken, bijvoorbeeld door aanvulzinnen te gebruiken, of informatie schematisch te laten aanvullen.
- Bij de toelichtende opmerkingen werd daarnaast overleg met de tweede corrector meerdere keren als pijnpunt benoemd. Dit is helaas geen nieuw verschijnsel. Op de vraag of de vraagvernieuwing tot meer discussie met de tweede corrector heeft geleid, is wisselend gereageerd. Bijna de helft van de docenten antwoordt (enigszins) positief, ongeveer een kwart is neutraal over deze stelling, en nog een ruime kwart is het ermee oneens. Met de organisatie van testcorrecties of pre(+)correcties streven we ernaar eventuele onduidelijkheden in het correctievoorschrift zo veel mogelijk te ondervangen en daarmee het gesprek tussen eerste en tweede corrector te vergemakkelijken.


COLLEGE VOOR TOETSEN EN EXAMENS


Het College voor Toetsen en Examens is namens de overheid verantwoordelijk voor de kwaliteit en het niveau van de centrale examens en toetsen in Nederland. Het heeft verschillende examens en toetsen onder zijn hoede.


[cvte.nl](https://www.cvte.nl)

SAMEN BOUWEN WE AAN GOEDE TOETSEN EN EXAMENS

 **Centrale Eindtoets primair onderwijs:** de eindtoets die de overheid aanbiedt aan leerlingen uit groep 8. De uitkomst is een advies voor het best passende brugklatype. [Centraleeindtoetspo.nl](https://www.centraleeindtoetspo.nl)

 **Centrale examens voortgezet onderwijs:** het centrale deel van de eindexamens vmbo, havo of vwo. Het diploma geeft toegang tot passend vervolgonderwijs. [Examenblad.nl](https://www.Examenblad.nl)

 **Staatsexamens voortgezet onderwijs:** examens voor iedereen die individueel of op vso-scholen niet in staat is via het regulier voortgezet onderwijs examen af te leggen. [Staatsexamensvo.nl](https://www.Staatsexamensvo.nl)

 **Centrale examens middelbaar beroeps- onderwijs:** centrale examens Nederlandse taal en Engels voor studenten in het mbo. De uitkomst is onderdeel van het mbo-diploma. [Examenbladmbo.nl](https://www.Examenbladmbo.nl)

 **Staatsexamens Nederlands als tweede taal:** examens Nederlandse taal voor iedereen die Nederlands niet als moedertaal heeft. Het diploma toont aan dat het Nederlands voldoende is voor werk of opleiding. [Staatsexamensnt2.nl](https://www.Staatsexamensnt2.nl)